

ΟΙ ΚΡΗΤΕΣ ΤΟΥ ΜΙΝΩΑ
ΦΩΤΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν2121/1993) και από τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

Όλα τα δικαιώματα είναι κατοχυρωμένα. Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε μέρους αυτού του βιβλίου με κάθε μέσο, μηχανικό, φωτογραφικό ή ηλεκτρονικό ή με τη μορφή φωνογραφικής μαγνητοσκόπησης, ούτε επιτρέπεται η αποθήκευσή του σε οποιοδήποτε σύστημα ανάκλησης, η μετάδόσή του ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο αντιγραφή του ή διασκευή του για δημόσια ή ιδία χρήση, πέραν της «θεμιτής χρήσης» με τη μορφή σύντομων αποσπασμάτων, χωρίς την πρότερη έγγραφη συγκατάθεση του εκδότη.

Εξώφυλλο: Βιβλιοτεχνία

Επιμέλεια Ελένη Χονδρονάσιου

Σελιδοποίηση: Κωνσταντίνος Στίνης

Επιμέλεια έκδοσης: Βίκυ Κάουλα

Εκτύπωση: Βιβλιοτεχνία

© 2017 για την ελληνική γλώσσα παγκοσμίως, εκδόσεις IBISKOS

Διεύθυνση αλληλογραφίας:

Αγίου Νικολάου 8, 15122 Μαρούσι

τηλ./φαξ: 210 8021333

<http://www.iviskospublications.gr>

e-mail: info@iviskospublications.gr

ISBN:978-618-5093-64-8

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΠΙΔΗΣ

ΟΙ ΚΡΗΤΕΣ ΤΟΥ ΜΙΝΩΑ

ΦΩΤΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑ

εκδόσεις ΙΒΙΣΚΟΣ

Κρήτη τις γαῖ' ἔστι, μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
 καλὴ καὶ πείρα, περίρρυτος· ἐν δ' ἄνθρωποι
 πολλοί, ἀπειρέσιοι, καὶ ἐννήκοντα πόλεις.
 ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοί, 175
 ἐν δ' Ἑτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες,
 Δωριέες τε τριχάϊκες δῖοι τε Πελασγοί.
 τῇσι δ' ἐνὶ Κνωσός, μεγάλη πόλις, ἔνθα τε Μίνως
 ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστῆς,
 πατὴρ δ' ἐμοῖο πατήρ, μεγαθύμου Δευκαλίωνος 180
 Δευκαλίων δ' ἐμὲ τίκτε καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα·
 (Οδύσσεια, ραψωδία τ 172 – 183).

«Κάπου υπάρχει η Κρήτη, νησί, στη μέση ενός πελάγου
 Βαμένου στο μαβί, πλούσιο και εύφορο, θαλασσοφίλητο
 Το κατοικούν πολλοί, άνθρωποι αναρίθμητοι, σε πόλεις ενενήντα.
 Μεικτή η γλώσσα τους και ανάκατη, ανάλογα με τη φυλή.
 Άλλοι Αχαιοί, άλλοι βέροι Κρητικοί, γενναίοι,
 Εκεί και οι Δωριείς στα τρία χωρισμένοι, κι ακόμη
 Οι Κύδωνες και οι θείοι Πελεασγοί. Ανάμεσά τους η Κνωσός
 μεγάλη πόλη όπου βασίλευε ο Μίνως, στα εννιά του
 χρόνια του μεγάλου Δία αγαπημένος, πατέρας του
 πατέρα μου, του αντρείου Δευκαλίωνα – ο Δευκαλίων
 μ' έσπειρε, μαζί και τον Ιδομενέα βασιλιά...»
 (μετάφραση Δ.Ν. Μαρωνίτης)

ΘΑΛΑΣΣΑ

Εισαγωγή

Άνοιξε τα μάτια του παρατηρώντας τις ακτίνες του γλωμού ήλιου που προσπαθούσαν να περάσουν ανάμεσα από τις φυλλωσιές των δέντρων. Αισθάνθηκε την απαλή ζέστη τους. Άπλωσε τα χέρια του και έκανε μερικές απροσδιόριστες κινήσεις σαν να προσπαθούσε να πιάσει το φως. Έφερε τα δάχτυλα μπροστά στα μάτια του και παρατήρησε τα φύλλα των δέντρων. Άλλα πράσινα ακόμη και τα περισσότερα χρυσοκίτρινα εκείνη την εποχή του χρόνου.

Είχε μπει για τα καλά το φθινόπωρο και εκτός από τα φύλλα των δέντρων, που είχαν αρχίσει να απλώνονται πάνω στη γη, στολίζοντάς την με τα κόκκινα, κίτρινα και καφετιά χρώματά του, ήταν και το κρύο που είχε αρχίσει να γίνεται πιο τσουχτερό. Δεν ήταν σίγουρος αν αισθανόταν τώρα πιο άγριο το κρύο, αλλά ήταν σίγουρος ότι εκεί πέρα στην Κρήτη, στην αγαπημένη του πατρίδα, ακόμη και τώρα, ο ήλιος θα ήταν πιο ζεστός και οι παιχνιδιάρικες ακτίνες του θα συνέχιζαν να τον ζεσταίνουν και όταν ακόμη τα δέντρα θα έχαναν τελείως τα φύλλα τους και απογυμνωμένα από τις φυλλωσιές τους θα έστεκαν μέσα στις πα-

νάρχαιες κοιλάδες της υπομονετικά, περιμένοντας τον κύκλο των εποχών.

Έπесαν μερικά πλατανόφυλλα επάνω του και έτσι ασυναίσθητα τα έπιασε και τα έφερε στη μύτη του. Τα μύρισε, προσπαθώντας να αισθανθεί το άρωμα των δέντρων, τη μυρωδιά της Γης, τη μυρωδιά της παράξενης αυτής γης που βρέθηκε μπροστά τους και αποφάσισαν να σταθούν εδώ μέχρι να πάρουν τα πάνω τους και να αποφασίσουν πώς θα πορευτούν.

Συνέχισε να κάθεται πάνω σ' εκείνον τον βράχο και από εκεί να αγναντεύει τη θάλασσα και να προσπαθεί με τα μάτια της φαντασίας του να ακολουθήσει όλη την πορεία που τους έφερε μέχρι εδώ. Χάθηκε μέσα στις σκέψεις του, τα μάτια του θόλωσαν, τα έκλεισε για λίγο και η σκέψη του πέταξε πέρα μακριά στη μακρινή του πατρίδα. Μα ποια πατρίδα; Ούτε που ήξερε αν υπήρχε η πατρίδα του. Ούτε που ήξερε αν η αγαπημένη του Κρήτη κατάφερε να ξεφύγει από την οργή του Ποσειδώνα και της θεάς Γης. Ο ένας αγρίεψε και σήκωσε τη θάλασσά του πιο ψηλά και από τα βουνά, ενώ η άλλη έτρεμε και έσκιζε το δέρμα της, παρασέρνοντας τα παιδιά της στον όλεθρο και την απόγνωση.

Η γλυκιά του Κρήτη με τις απέραντες ομορφιές της, τον καταγάλανο ουρανό της, περιτριγυρισμένη από τη θάλασσα που τόσες φορές την ταξίδεψε και που ποτέ δεν τη φοβήθηκε παρά την ατένιζε και λαχταρούσε πότε θα την ξαναζήσει με το πλεούμενό του και αυτή να τον αγκαλιάζει και να τον πηγαίνει σε όλα τα νησιά του πελάγους που τους ένωνε, τους αγκάλιαζε, τους αγαπούσε

και τους φρόντιζε, δεν ήξερε αν υπήρχε πια.

Μα γιατί αποφάσισε να τους καταπιεί αυτό το μαύρο πέλαγος; Τι έκαναν άραγε και τους έμελε μια τέτοια μοίρα; Γιατί η Μάνα¹ τους, που τους χάριζε τόσα ατέλειωτα χρόνια τη χαρά και την ευτυχία, αποφάσισε να τους τα στερήσει όλα και να τους αναγκάσει να ζήσουν όλες αυτές τις περιπέτειες; Τι να έκαναν άραγε, ώστε να είναι αντάξιοι των πράξεών τους; Τόσο πολύ εξόργισαν τους θεούς, ώστε αυτοί να θέλουν να τους εξαφανίσουν;

Τράβηξε το λινό ύφασμα πάνω του και προσπάθησε να καλυφθεί λίγο γιατί το κρύο είχε αρχίσει να του τρυπά τα πλευρά. Έκλεισε τα μάτια του και άφησε τις σκέψεις του να ταξιδέψουν πίσω, όχι πολύ μακριά όμως, λίγα φεγγάρια νωρίτερα, όταν η ζωή τους ήταν ακόμη κανονική. Όταν ακόμη οι πολύβουες πόλεις της Κρήτης δεν γνώριζαν τι μπορεί τάχα να είχαν αποφασίσει οι θεοί για τις τύχες τους, και όλοι οι φίλοι του, οι συγγενείς του μα και όλοι οι Κρητικοί, χαίρονταν την όμορφη ζωή που ζούσαν στην Κρήτη, αιώνες τώρα.

1 Μάνα Γη: Η κυριότερη από τις θεότητες της αρχαίας Κρήτης.

Αιγαίο

Ο Θαλασσοκράτης έσκιζε τα γαλάζια νερά του Αιγαίου. Τα κύματα χτυπούσαν πάνω του ζωγραφίζοντας αφρισμένες φιγούρες στα ξύλινα πλαϊνά του. Ένας σταθερός, νότιος άνεμος, φούσκωνε το μοναδικό πανί του και βοηθούσε τους κωπηλάτες να παίρνουν πού και πού μερικές ανάσες. Ήταν τέσσερις ημέρες που είχαν ξεκινήσει από το μεγάλο λιμάνι της Κνωσού. Είχαν προβλέψει ότι οι άνεμοι θα κρατούσαν και αφού φόρτωσαν στο πλεούμενό τους αμφορείς, λάδι μέσα σε μεγάλα δοχεία και αρωματικό κρασί από κείνο το υπέροχο που μόνο τα αμπέλια της Κρήτης μπορούσαν να βγάζουν, ξεκίνησαν το ταξίδι τους για το Ακρωτήρι¹.

Ο Ίσανδρος κρατούσε σταθερά το τιμόνι και αγνάντευε πέρα μακριά τους ελαφριούς κυματισμούς της θάλασσας. Δεν ανησυχούσε. Η δύναμη του Θαλασσοκράτη και η τέχνη των ανδρών του είχαν αποδείξει πολλές φορές την αξία τους. Δεν ήταν πιο

¹ Αρχαία πόλη της Στρογγύλης (σημερινή Σαντορίνη). Σήμερα υπάρχει ομώνυμος οικισμός στο νησί της Σαντορίνης που βρίσκεται πολύ κοντά στις ανασκαφές του αρχαίου οικισμού.

δυνατοί από την ορμή των κυμάτων ή από την οργή του Ποσειδώνα, είχαν ξοδέψει όμως τις μέχρι τώρα ζωές τους μέσα στα νερά του Αιγαίου και είχαν αρκετή εμπειρία, ώστε να μπορούν να ξεγελούν με τον τρόπο τους τους άσπλαχνους, μερικές φορές, θεούς. Τότε έδειχναν τις ικανότητές τους και άρπαζαν με δύναμη τα κουπιά, φέρνοντας βόλτα το σκαρί τους, που άλλοτε το έβαζαν πάνω στα κύματα καβάλα και άλλοτε το πήγαιναν κόντρα για να τα σχίζει και έτσι να μην μπορούν να το πλευρίζουν για να το ταραξουν και να το παρασέρνουν όπου θέλουν. Έβλεπε καμιά φορά αυτή την τεράστια προσπάθεια που έκαναν οι άνθρωποι του ο παντοδύναμου Δία, ο πατέρας όλων των ανθρώπων και ιδιαιτέρως των Κρητών και αποφάσιζε να κόψει τον άνεμο, κάνοντας συμφωνία με τον αδερφό του τον Ποσειδώνα. Γλύκαινε τότε το αγριεμένο Αιγαίο και γινόταν σαν μια λιμνούλα. Το νερό ημέρευε και το σκαρί τους όργωνε τη δύστροπη θάλασσα που τους άφηνε να φτάσουν μέχρι το λιμάνι που είχαν βάλει για προορισμό τους. Ησύχαζε τότε η καρδιά τους και έβρισκαν μια στιγμή να ξαποστάσουν και να σκάσει κάποιο χαμόγελο στα χαρακωμένα από τις δυσκολίες της ζωής πρόσωπά τους. Έτριβαν τα αρμυρισμένα κεφάλια με τα ανακατωμένα μαλλιά τους, έπιναν καμιά γουλιά κρασί, ξαπόσταιναν λίγο και αρπάζονταν από ιστορίες θαλασσινές για να ξεχνιούνται.

Πού και πού μια ριπή του γλυκού νοτιά ανατρίχιαζε τη θάλασσα σαν το ανθρώπινο πετσί που το φυσά ο δυνατός βοριάς και φούσκωνε ακόμη πιο πολύ το γερό πανί τους. Έτσι ο άνεμος τούς

έσπρωχνε απαλά πάνω στο νερό και τους έπαιρνε τον ιδρώτα από τα μαυρισμένα μέτωπά τους. Έβρισκαν τότε πάλι την ευκαιρία να πιαστούν από μια κουβέντα για να ξεχαστούν για λίγο μέσα στο μεγάλο πέλαγος.

«Εεε, Ίσανδρε, πότε υπολογίζεις να τελειώσεις με το φορτίο;» φώναζε ένας ξεδοντιασμένος ναυτικός.

«Και σένα τι σε νοιάζει, ρε Βαφυκλή; Μήπως σε περιμένουν οι όμορφες κυράδες σου στο νησί;» απάντησε ο Ίσανδρος.

Ξεράθηκαν από τα γέλια οι υπόλοιποι άντρες. Γελούσαν μέχρι που λιγώθηκαν και δεν μπορούσαν άλλο. Ο Βαφυκλής ούτε που ίδρωσε μια στάλα, μόνο που άνοιξε λίγο περισσότερο τη στοματάρα του και τα σάπια δόντια του ξεπρόβαλαν από το αβυσσαλέο στόμα του. Έσυρε από τον κόρφο του ένα δερμάτινο πουγκί, το άνοιξε και ήπιε με μανία το κοκκινωπό υγρό του. Σκούπισε με την πίσω μεριά της παλάμης του τις σταγόνες που άρχισαν να τρέχουν στα γκρίζα γένια του και άρχισε να γελά κι αυτός με όλη την ψυχή του.

Ακούγονταν οι αγριοφωνάρες τους σ' όλο το Αιγαίο και ήταν κύριοι όλου αυτού του τόπου. Ταξίδευαν σ' όλη τη θάλασσα που βρισκόταν ανάμεσα στην Αττική και τις ακτές της Ασίας και ήταν δικά τους όλα τα νησιά που ήταν σπαρμένα μέσα σ' αυτή. Έφταναν καμιά φορά από την Κρήτη μέχρι τα πιο βόρεια νησιά, τη Θάσο και τη Σαμοθράκη και άμα είχαν περίσσειμα σε εμπορεύματα τραβούσαν κατά τα στενά και έμπαιναν από το θαλασσινό

ποτάμι¹ φτάνοντας σιγά σιγά μέχρι τον Εύξεινο Πόντο.

«Πότε λογαριάζεις να φτάσουμε στη Στρογγύλη;» ρώτησε ένας άλλος.

«Διοκλή, φαίνεται πως ο νοτιάς καλά κρατεί. Υπολογίζω, αν όλα πάνε καλά, μέχρι το απόγευμα να είμαστε εκεί» απάντησε ο Ίσανδρος.

Έτριψε τα χέρια του ο Διοκλής και άρχισε να λογαριάζει με τον νου του ονόματα, δρόμους, ταβέρνες και σπίτια που θα πήγαινε. Όλοι όμως είχαν λόγο να χαίρονται γιατί μετά θα τραβούσαν κατά την Κρήτη και θα έβλεπαν πια τα παιδιά τους και τις γυναίκες τους, μιας και οι ανάγκες των ταξιδιών τους τους ανάγκασαν να λείπουν πολλά φεγγάρια τώρα στα διάφορα λιμάνια του Αιγαίου.

Μερικοί γλάροι εμφανίστηκαν πετώντας πάνω από τα κεφάλια τους και αυτό ήταν δείγμα ότι πλησίαζαν σε ακτές. Ένας, αφού πέταξε για λίγο πάνω από τον Θαλασσοκράτη, ζυγιάστηκε κρώζοντας για λίγο παράλληλα με την πορεία του και μετά έκανε μια προσπάθεια να ακουμπήσει πάνω στο κατάρτι του. Προσγειώθηκε εκεί με χάρη και έμεινε αρκετή ώρα να τους κάνει παρέα, ακούγοντας τα γέλια τους και τις φωνές τους. Τους παρακολούθουσε ώρα και αυτοί φαίνεται πως για τίποτε στον κόσμο δεν θα χαλούσαν το κέφι τους και δεν θα σταματούσαν να σκέφτονται όλα εκείνα που θα έκαναν μόλις έπιαναν λιμάνι.

1 Εδώ εννοείται ο Ελλήσποντος. Αναφέρεται πως οι Κρήτες είχαν εμπορικές σχέσεις, πιθανώς και αποικίες, μέχρι και τον Εύξεινο Πόντο.

Ένας μόνο είχε τη δύναμη να τους ταράξει και να τους κάνει να χάσουν την ησυχία τους· ο Ποσειδώνας. Άντε και ο Δίας, μάλλον αυτόν τον φοβόντουσαν περισσότερο, αλλά συνήθως τα είχαν καλά μαζί του, μιας και ο Δίας ήταν πατέρας του βασιλιά τους¹, άρα και δικός τους. Έτσι δεν είχε λόγο να τους κάνει κακό. Εκείνος όμως, ο ζηλιάρης αδερφός του; Ο Ποσειδώνας; Αλλά συνήθως και με αυτόν τα είχαν καλά. Πριν ξεκινήσουν τα ταξίδια τους τον καλόπιαναν με θυσίες, του έκαναν σπονδές με μπόλικο κρασί και όμορφες κοπέλες, του χόρευαν θεσπέσιους χορούς και έραιναν τη θάλασσά του με ευωδιαστά λουλούδια. Όταν κάποτε συμφωνούσαν και οι ιερείς ότι όλα ήταν καλά, ξεκινούσαν τα ταξίδια τους. Έτσι φαίνεται πως πολλές φορές ξεγελούσαν τον ζόρικο θεό της θάλασσας και αρκετές φορές ήταν καλός τους σύμμαχος στα πολύμηνα ταξίδια τους. Αλλά έρχονταν καιροί που δεν πήγαιναν όλα τόσο καλά. Θύμωνε τότε ο αδερφός του Δία αgridώντας για τα καλά. Ξεσήκωνε τη μαύρη θάλασσά του και τα γαλήνια κύματα γιγαντώνονταν αφρίζοντας, βούιζαν και ανακάτευαν τον στόλο του ένδοξου Μίνωα. Κατάπιναν τα σκαριά μαζί με τους άντρες τους και οδηγούσαν τα άψυχα κορμιά τους στα παλάτια του πελάγους και του ωκεανού.

Ούτε ο Δίας δεν τολμούσε τότε να ανακατευθεί για να λυθεί

¹ Σύμφωνα με τη μυθολογία, ο Μίνωας ήταν γιος του Δία και της Ευρώπης, κόρης της Ιούς. Ο Μίνωας κάθε εννιά χρόνια ανέβαινε στο Ιδαίο Άντρο και έπαιρνε από το χέρι του Δία τους νόμους, με τους οποίους θα κυβερνούσε την Κρήτη. Υπήρχε, λοιπόν, μια στενή σχέση ανάμεσα στον Δία και τον Μίνωα.

η παρεξήγηση του θεού με τους θνητούς. Προτιμούσε να αφήνει τον κακότροπο αδερφό του να βασανίζει τα παιδιά του, μέχρι να ξεθυμάνει. Κάποτε τέλειωναν όλ' αυτά και προσπαθούσαν εκείνοι, σμπαρالياσμένοι και κουρελήδες, να συμμαζέψουν ό,τι είχε απομείνει. Αρχίζαν τότε να τρέχουν στα ιερά για να προσφέρουν πάλι το κάτι τις τους στους θεούς μήπως και τους ημερέψουν, για να μπορέσουν να συνεχίσουν να ζουν τις μικρές και πολύπαθες ζωές τους μέσα στην όμορφη Κρήτη και το πέλαγος που την έζωνε και άλλοτε της έδινε ζωή και χρυσό, άλλοτε όμως την έπνιγε και της τα στερούσε.

Είχε περάσει το μέσον της ημέρας, ο ήλιος είχε αρχίσει να γέρνει προς τα δυτικά και τους φαινόταν πως μπορούσαν να δουν τις μακρινές σκιές από τα βουνά της Πελοποννήσου, που απλώνονταν σαν τεράστιοι ξαπλωμένοι γίγαντες μέσα στα σκουρόχρωμα νερά. Καιρό είχαν να πιάσουν εκείνες τις ακτές, ίσως σε κάποιο άλλο ταξίδι τους να το κανόνιζαν και αυτό.

Ξαφνικά ο αέρας έκοψε. Το θαλασσοπούλι γύρισε τρομαγμένο αριστερά και δεξιά το κεφάλι του. Το πανί ξεφούσκωσε και έμεινε κρεμασμένο από το κατάρτι σαν άδειο σακί να περιμένει ή κάποιος να το μαζέψει ή να ξαναφυσήξει ο άνεμος και να το φουσκώσει, δίνοντας έτσι με τη σειρά του δύναμη στο πλεούμενο να φτάσει στον προορισμό του.

Ο Θαλασσοκράτης έχασε σταδιακά την ταχύτητά του και οι άνδρες άρχισαν να βρίζουν που θα ξανάπιαναν πάλι τα κουπιά,

πάνω που θα 'φταναν και είχαν αρχίσει να κάνουν όνειρα για το τι θα έκαναν μόλις πιάναν λιμάνι. Ράθυμα, άπλωσαν τα μαυρισμένα από τον ήλιο χέρια τους για να πιάσουν τις άκρες από τα κουπιά τους.

Ένας μικρός κυματισμός τούς φάνηκε πως έκανε το πλεούμενό τους να κινηθεί. Ο Βαφυκλής πέταξε πάλι το κουπί του και με μια αίσθηση ικανοποίησης έκανε να βγάλει από τον κόρφο του το μαυρισμένο φλασκό του.

«Είπα κι εγώ!» είπε μπουκωμένος από το κρασί που έτρεχε στα γένια του.

Ο μικρός τρανταγμός του σκάφους έκανε τον γλάρο να ταραχτεί κάπως και ανοίγοντας τα φτερά του απογειώθηκε ενοχλημένος και πέταξε κρώζοντας ψηλά στον αέρα.

Ο Ίσανδρος παρατηρούσε με απορία τον κυματισμό του νερού και συνάμα την πλήρη άπνοια.

«Αρκετά παράξενο φαινόμενο» σκέφτηκε.

Κρατούσε με δύναμη το τιμόνι, ενώ κοιτούσε με καχυποψία το νερό που έχασε όλη τη σφριγηλότητά του. Συνάμα, προσπαθούσε να θυμηθεί τις συμβουλές που του έδινε ο παππούς του, που ήταν μεγάλος ναυτικός στον στόλο του Μίνωα, όταν ήταν ακόμη πολύ μικρός και αρέσκονταν να ακούει τις θαλασσινές ιστορίες του.

«Να προσέχεις, Ίσανδρε, τα μηνύματα» του έλεγε ο παππούς του.

«Ο αέρας σε προειδοποιεί με τον τρόπο του και το νερό σου

στέλνει τα δικά του σημάδια. Άμα τα δεις και τα δυο να αλλάζουν συμπεριφορά, να ξέρεις κάτι δεν πάει καλά. Τότε μαζεύεις γρήγορα τα πανιά και δένεσαι πάνω στο σκαρί σου. Περιμένεις και ελέγχεις. Άμα δυναμώσει ο καιρός, κατεβάζεις τα πανιά και μαζεύεις τα κουπιά. Δένεσαι εσύ και οι άντρες πάνω στο σκαρί και ελέγχεις την πορεία σου. Δεν πρέπει να σε πλαγιάσουν τα κύματα».

Αυτά σκεφτόταν ο Ίσανδρος βλέποντας πως τα φαινόμενα δεν υποχωρούσαν και έδωσε εντολή: «Μαζέψτε τα κουπιά και δέστε τα καλά. Δεν τα εμπιστεύομαι αυτά τα καμώματα!».

Τώρα δεν υπήρχαν μεγάλα κύματα, αλλά η θάλασσα ήταν ταραγμένη και ο νοτιάς, που τους έσπρωχνε τέσσερις μέρες τώρα από το νησί τους προς τη Στρογγύλη, έκοψε τελείως. Και τι ήταν αυτό που τους κουνούσε τώρα; Τι ήταν αυτό που έσπρωχνε τον Θαλασσοκράτη, χωρίς να υπάρχει άνεμος και με τα κουπιά όλα μαζεμένα και δεμένα μέσα του; Τι ήταν αυτό που έκανε το νερό να αφρίζει πού και πού;

«Ποσειδώνα! Καλέ μας Ποσειδώνα, άφησέ μας να φτάσουμε στον προορισμό μας» κλαψούρισε ο Έργινος.

Όλοι είχαν αρχίσει να σκέφτονται τον Ποσειδώνα και τις παραξενιές του. Η τρίαينά του είχε τεράστια δύναμη. Μπορούσε να ανακατεύει τη θάλασσα και να ξεσηκώνει τα κύματα και αυτά παρασυρμένα να χάνουν τον έλεγχό τους, κάνοντας όσες καταστροφές μπορούσαν. Δεν υπήρχε ναυτικός που να μην είχε ζήσει αυτά τα ξεσπάσματα. Τότε αισθανόταν πραγματικά τη δύναμη

της τρίαυνας του Ποσειδώνα.

Έδωσε εντολή ο Ίσανδρος να μαζευτεί το πανί που το είχαν ξεχάσει πάνω στο κατάρτι.

«Έργινε!» φώναξε με δύναμη. «Ανέβα επάνω και λύσε τα πανιά!».

Έκανε έναν μορφασμό ο ναυτικός, αλλά τίποτε παραπάνω. Έλυσε τα σχοινιά που τον έδεναν με τον Θαλασσοκράτη και με σβέλτες κινήσεις, που θα τις ζήλευαν κι αυτοί ακόμα οι πίθηκοι, που γέμιζαν το παλάτι του βασιλιά τους, σκαρφάλωσε πάνω στο κατάρτι.

«Γρύλε, τρέχα κι εσύ. Βοήθα τον!».

Λύθηκε ο Γρύλος και έτρεξε κι αυτός στη βάση του καταρτιού, περιμένοντας εκεί τον Έργινο να λύσει τα πανιά και να τα περιμαζέψει μετά για να τα δέσει γύρω από το ψηλό κατάρτι.

Έγινε γρήγορα η δουλειά και επάνω που άρχισαν να ξερνάνε τα κύματα τα απόνερά τους πάνω στο κατάστρωμα του Θαλασσοκράτη, πρόλαβαν και δέθηκαν πάλι στις θέσεις τους οι δυο ναυτικοί.

Φούσκωσε λίγο ακόμη η θάλασσα, άφρισαν κι άλλο οι κορυφές των κυμάτων σηκώνοντας τον Θαλασσοκράτη σαν πούπουλο με το φορτίο του και όλους τους άντρες του. Και εκεί που ανέβηκαν αρκετά ψηλά, άνοιξε η θάλασσα, και με το απύθμενο στόμα της περίμενε να τους καταπιεί. Έφτασαν στην κορυφή του κύματος, κλυδωνίστηκαν για λίγο εκεί πάνω και μετά τους πήρε η κατηφόρα. Όρμησε ο Θαλασσοκράτης και ασυγκράτητος άρχι-

σε να γλιστρά από την κορυφή του κύματος, οδεύοντας με ταχύτητα προς το ορθάνοικτο στόμα της αβύσσου. Έτριξε σύγκορμο το καράβι και κάθε τόσο μεγάλα κύματα το σκέπαζαν ολόκληρο, λούζοντας τους άντρες του.

«Κρατηθείτε, παλικάρια» ούρλιαξε ο Ίσανδρος.

Εκείνοι έσφιγγαν τα δόντια και με όλη τη δύναμή τους κρατιόντουσαν από όπου έβρισκαν, γιατί μέσα σε κείνο τον χάος μόνη ελπίδα ήταν το σκαρί τους, ο Θαλασσοκράτης.

Δεν ακουγόταν τίποτε άλλο γύρω. Ούτε και τα κύματα, που φούσκωναν και ξεφούσκωναν, άφηναν κάποιον ήχο να τους ξεφύγει μέσα από τα υδάτινα σπλάχνα τους.

Βουβή θάλασσα και κύματα μέχρι εκεί πάνω. Μέχρι να πιάσουν πάτο, ερχόταν το επόμενο, ανεβάζοντάς τους πάλι ψηλά. Σαν καρυδότσουφλο πλανιόταν στα κύματα ο Θαλασσοκράτης, κρατώντας μέσα του τις ζωές των ανδρών του Ίσανδρου. Τα ξύλα από τα οποία ήταν καμωμένος έτριξαν, λύγισαν, χαράκτηκαν. Οι άντρες κοιτάζονταν αναμεταξύ τους τρομαγμένοι, αλλά δεν έλεγαν τίποτε. Έκλειναν τα μάτια μόνο, προσεύχονταν και σκέφτονταν τους δικούς τους.

Παιδεύτηκαν λίγη ώρα ακόμη και θαλασσοδέρνονταν με την άγρια θάλασσα μέχρι που κάποια στιγμή, αφού τους σκαμπανέβασε ένα κύμα ακόμη, τους άφησε εκεί απαλά στη μέση του πελάγους. Ηρέμησε το νερό και ο Θαλασσοκράτης έμεινε ακίνητος, περιμένοντας τους ανθρώπους του να πάρουν τις αποφάσεις τους για το τι θα γίνει στη συνέχεια. Παραζαλισμένοι εκείνοι, κάθο-

νταν σαν χαμένοι, ανήμποροι να κινηθούν.

Λύθηκε κάποτε ο Ίσανδρος και αφού στερέωσε με δυνατά σχοινιά το τιμόνι, σηκώθηκε από τη θέση του αρχίζοντας να φωνάζει έναν έναν τους συντρόφους του. Πέρασε όλο το κατάστρωμα και καθόταν από ένα λεπτό σε κάθε κωπηλάτη δίπλα, ρωτώντας τον αν όλα ήταν εντάξει, αν ήθελε κάτι, αν χρειαζόταν να τον αντικαταστήσει κάποιος.

Πέρασε και από τον Βαφυκλή, αλλά δεν τον ρώτησε τίποτε. Αυτός είχε βγάλει το δερμάτινο φλασκί του και έπαιρνε μερικές γερές δόσεις από το θαυματουργό περιεχόμενό του.

«Καπετάνιε, εμένα δεν θα με ρωτήσεις τίποτε;» ρώτησε ο Βαφυκλής και έσκασε ένα παραπονιάρικο χαμόγελο, επιδεικνύοντας τα δυο τρία όλα και όλα γερά δόντια του.

«Δεν έχεις ανάγκη, εσύ!» του απάντησε ο Ίσανδρος. «Έχεις μόνιμο συμπαραστάτη τον Διόνυσο».

Αρχισαν πάλι να γελούν ένα γύρω οι ναυτικοί σαν τίποτε να μην είχε συμβεί. Έπιασαν και πάλι το κουβεντολόι και φαινόταν σαν να μην τους ένοιαζε τίποτε. Ο Ίσανδρος, αφού βεβαιώθηκε πως πάνω στο κατάστρωμα όλα ήταν εντάξει, κατέβηκε και κάτω στ' αμπάρια. Έλεγγε πρώτα τα δεσίματα του σκάφους και στη συνέχεια όλες τις συνοχές του για να σιγουρευτεί μήπως κάποια άνοιξε και έμπαζε από κάπου νερά. Έτριζε ακόμη ο Θαλασσοκράτης, αλλά φαίνεται πως ήταν γερό σκαρί και δεν πτοούνταν από κάτι τέτοια περίεργα συναπαντήματα.

Το φορτίο ήταν κι αυτό εντάξει, εκτός από κάτι αμφορείς λε-

πτεπίλεπτους με όμορφα σχέδια επάνω τους, που τους είχαν για ειδικές περιπτώσεις και όχι για να τους παραγεμίζουν με λάδια και κρασιά, των οποίων η λεπτή κατασκευή τους δεν ήταν για τόσο γερά ταρακουνήματα και έτσι μόλις ανέβηκαν και κατέβηκαν στις κορυφές των κυμάτων, δεν άντεξαν και ράγισαν.

«Καπετάνιε, να τα πετάξω;» ρώτησε ο μικρός του πλοίου.

«Όχι! Άφησέ τα, Κράτη. Πρέπει να τα δείξουμε στον έμπορα για να πειστεί ότι τα είχαμε μαζί μας, αλλιώς δεν πρόκειται να μας πληρώσει».

Συμφώνησε ο Κράτης συνεχίζοντας κι αυτός να ελέγχει το φορτίο, καταγράφοντας μαζί με τον Ίσανδρο όλο το εμπόρευμα.

Αφού τέλειωσε κι αυτό, ο Ίσανδρος έδωσε εντολή στον Κράτη να μείνει κάτω στο αμπάρι και να ελέγχει για τυχόν διαρροές.

«Δεν θα ξεμυτίσεις από δω κάτω. Τον εμπιστεύομαι τον Θαλασσοκράτη, αλλά αυτό το παράξενο κύμα δεν το γνωρίζω και φάνηκε πως η δύναμή του ήταν πολύ μεγάλη. Θέλω να ελέγχεις το πλοίο μέχρι να πιάσουμε λιμάνι. Άκουσες;»

«Άκουσα, καπετάνιο. Δεν πρόκειται να φύγω από δω. Έχω και τα ρετσίνια μου και τις πίσσες μου και ό,τι χρειαστεί μπορώ να το καλύψω, δεν πρόκειται ν' αφήσω να μας καταπιεί η θάλασσα. Μην το σκέφτεσαι».

Ανέβηκε ο Ίσανδρος στο κατάστρωμα δίνοντας εντολή να ξανανεβάσουν το πανί. Ανέβηκε τότε ο Έργινος με γρήγορες και επιδέξιες κινήσεις ψηλά στο κατάρτι δένοντας εκεί πάνω το τε-

τράγωνο πανί και αυτό μόλις πήρε τη θέση του, στο πιο ψηλό σημείο του Θαλασσοκράτη, αφέθηκε στο ελαφρύ αεράκι που άρχισε να ξαναφυσά. Φούσκωσε, και ένας λαμπρός ήλιος φάνηκε να ξετυλίγεται από μέσα του. Οι κίτρινες ακτίνες του ξαναπλώθηκαν πάνω σ' όλη την επιφάνειά του τρίζοντας οι ραφές του καθώς άρχισαν να τεντώνονται από τη δύναμη του νοτιά.

Έλυσαν τα κουπιά οι υπόλοιποι άντρες και βάλθηκαν να κωπηλατούν με μανία μήπως και προλάβαιναν να φτάσουν στην ώρα τους. Όλα αυτά τα συναπαντήματα τούς έριξαν πίσω στο πρόγραμμά τους. Δεν έπρεπε να χάσουν άλλο χρόνο μιας και η νύχτα πλησίαζε.

Έσφιξε πάλι το τιμόνι ο Ίσανδρος βάζοντας πορεία για τη Στρογγύλη. Όλοι οι ναυτικοί προσεύχονταν από μέσα τους, σε όποιον θεό τούς ήταν πιο προσφιλής, να τους βοηθήσει για να ξεπεράσουν και αυτό το περίεργο εμπόδιο.

Η θάλασσα είχε ηρεμήσει και το γαλάζιο της νερό τούς αγκάλιαζε με απλότητα και δύναμη. Οι ναύτες τη γνώριζαν από τα πολύ παλιά χρόνια αυτή τη σχέση και τη σέβονταν. Έτσι έπρεπε, μιας και όλη τους η Κρήτη κολυμπούσε μέσα σε δαύτο.